

ЗАВЖДИ підтягнутий, елегантний, моложавий (а йому вже за шістдесят), із сопілкою замість звичної диригентської палички в правій руці, Леопольд Ященко почувається по-справжньому господарем, щасливцем долі, коли починає співати зі своїм хором чи то на концертній естраді, чи в парку столиці над Дніпром. Він не диригує, а немов злітає з піснею у високості і, як жайвір, трепетно й безстрашно залинувши в повітрі, дослухається, як вона звучить. А звучить вона, як він того ж жаде, — піднесено, молитовно, в первозданній красі, як її створив і доніс до наших днів народ. Шевченкові «Реве та стогне Дніпра широкий», «Думи мої», «Як умру, то поховайте», «Ой чого ти почорніло...», «Боже великий, єдиний...» Миколи Лисенка, «Ще не вмерла Україна» на слова Павла Чубинського, «За Україну» Миколи Во-

різних підприємств, установ, закладів і організацій столиці. При необхідності вони проводять по три-чотири репетиції на тиждень, і то після роботи, аби щойно вивчені пісні з любов'ю подарувати киянам, а чи повезти в якесь заїздогізоване місто або містечко, наражаючись при цьому ще на неприємності та всілякі перешкоди. Але ж відродження пісні потрібне не для нього, не для них, а для мільйонів. А раптом у комусь озветься пісня молитвою! Тому й готуються всі до кожного виступу, мов до свята. І строї найкоштовніші вдають — празників.

Власне, про костюми. Вони не тільки святкові, з дідівських, батьківських чи й власних скринь, а цінні ще й тим, що представляють майже всі етнографічні регіони України. Розкішні сорочки, корсетки, плахти, спідниці, фартухи, вишиванки — все це приваблює,

НА ЗДОБУТТЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УРСР ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

вперше піссуну подорож на Сумщину, в Путівльський район. З того все й почалося.

В Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії зацікавилися вдумливим, із задатками до наукової праці хлопцем і взяли його по закінченні консерваторії в аспірантуру, відтак і на роботу у відділ фольклористики. Наукову дисертацію на тему «Ук-

рінське народне багатоголосісся» він захищає близьку і 1961 року стає кандидатом мистецтвознавства. Виходять одна за одною його праці: унікальне дослідження з історії українського народного багатоголосся та колективний збрінник, ним упорядкований, під тою ж назвою, що й дисертація, збірники «Українські народні романси» та «Буковинські народні пісні», з яких, до речі, чимало взяли до свого репертуару наші славетні співаки Діана Петренко, Євгенія Мірошниченко, Анатолій Мокренко...

Отак і збігло п'ятнадцять літ. Посибів колись чорнявий Леопольд Ященко, але не посибів його душа. Не вбили в ньому кати віри й енергії, честі й совісті. 1985 року він знову організовує чи, точніше, поновлює хор «Гомін» при Будинку культури Метробуду, а при Будинку вчених створює ансамбль «Криниця» — невіддільний складник «Гомону». Кістяк колективу — його фундатори, оті, що починали 1969 року — Ганна Попович, Ігор Голобуцький, Юрій Гулій, Іван Дебелюк, Віктор Андрійчук, Михайло Гуць, Алла Чигирин, Людмила Заковоротня, Раїса Стороженко, Лідія Орел.

Весняною повінню війнуло від нового припливу сил — колектив Надії Зяблиюк, Валерія Ясиновського, Галини Довбецької. Міцно підпора Ященкові в праці стали хормейстер-професіонал Раїса Марченко, концертмейстер Тарас Ященко, хористи Петро Прийманченко, Анатолій Гоць, Тамара Глушенок... Та хіба всіх їх, ентузіастів пісні, тут назвшев? Потрібен список у понад сто п'ятдесяти осіб...

Чи й треба казати, що три-чотири роки тому керівникові та його хору велося нелегко? Шоб влаштувати свята веснянок або Івана Купала в Гідропарку, треба було виканючи у міськвиконкомі дозвіл, відтак підготувати програму з печатками на ній Ленінського і Дніпровського райкомів партії. Поки ті дозволи та печатки Леопольд Іванович дістане... А часто й ризикував, беручи всю відповідальність за можливі наслідки на себе.

Сьогодні в межах «Гомону» працюють уже згадуваний ансамбль «Криниця» з повноправними жіночою й чоловічою групами, в чиєму репертуарі складні обробки обрядової календарної лірики, патріотичної пісні, тяжіє він до академічної манери співу, музичний ансамбль поки що головним чином з родини Вербицьких із Богданом-батьком на чолі (музично обдарований шестиричний Данилко чудово співає і грає на бубні), до якого долучаються внучка Ганнуса і дід Леопольд Ященко, а також дитячий ансамбль «Гагілка» — супутник хору на базі Київської школи № 200, що ним керує Леся Потіцька. В цілком самостійні колективи виділилися, але працюють під егідою «Гомону» ансамблі «Чумаки» при Жовтневому палаці під орудою Василя Триліса — людини без спе-

ціальної музичної освіти, але наділеної творчою фантазією й організаторськими здібностями, та «Євшан», що розгрнув діяльність при Товаристві української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», душа якого — Галина Довбецька, студентка Київського інституту культури.

Розширюється і збагачується репертуар хору «Гомін» та його ансамблів. Золотий фонд колективу — обробки пісень, здійснені Леопольдом Ященком, і його власні композиції, як-от: «Грає широке море», «Покинуті оселі», «Встають над шляхом явори», «На могилі солдата», «Братська могила», «Легенда про Київ», ряд обрядових пісень на власні тексти. У програмах концертів — пісні в обробках Лисенка, Леоновича, Кошиця, Захарченка. З останнім — Віктором Гавrilовичем Захарченком, керівником Кубанського козацького хору, Леопольд Іванович підтримує тісні контакти.

Не дивно, що Ященків хор завойовує собі дедалі ширше визнання не тільки в столиці, а й далеко за її межами. На нього орієнтується як на зразкового носія обрядової лірики в багатьох містах і селах республіки.

Леопольд Ященко зі своїм хором — пристрасний пропагандист масової і патріотичної пісні. Де нуртує національний дух, б'ється свідоме українське серце, — там співає на повен голос його хор. А це — установчі конференції і з'їзди Народного Руху України, Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», юзілейні вечори видатних діячів літератури і мистецтва, чиї імена повертаються із забуття, добродійні концерти на спорудження музею Івана Гончара, на відродження національної пісні, у фонд Чорнобиля.

«Гомін» на чолі з його керівником самим життю покликаний пробуджувати співчу душу народу. Задля того, аби кияни, зібравшись на вулиці чи на родинному святі, дружно й злагоджено заспівали народних пісень, Леопольд Іванович заснував при Будинку Спілки композиторів України недільний клуб шанувальників народної пісні й гуртового співу. Прекрасне починання, варте наслідування.

Він уже заполнений новими ідеями, творчими завданнями. Має тисячі нерозшифрованих фонограм народних пісень — так і проситься в збірники. А де взяти час?

Український фонд культури, журнал «Україна», Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» висунули Леопольда Івановича Ященка, композитора, фольклориста, художнього керівника етнографічного хору «Гомін», за концертні програми по впровадженню в побут календарних народних свят та обрядів на здобуття Державної премії Української РСР імені Т. Г. Шевченка. І висунули заслужено: все життя присвятив цей багатодійний муж народній пісенний культурі, став нашою пісенною долею, пісенною совістю.

Микола КАГАРЛИЦЬКИЙ.

ЧЕРЕЗ ТЕРНІ ДО ХРАМУ ПІСНІ

роного, «Не пора!» Івана Франка, патріотична елегія «Сховалось сонце за горою», завзяті стрілецькі «Ой у лузі червона калина», «Ой на горі, на маківці», «Гей, там, на горі Січ іде», «Марш Залізної остроги», «Повіяв вітер степовий», «На вулиці сурма грає» — це хвилюючі патріотичні пісні, які ввійшли в наше сьогодення завдяки Леопольдові Ященку та його хору «Гомін».

Щоб не загинули ми як нація, Леопольд Ященко 1969 року організував етнографічний хор «Гомін», який, помучившись два роки, як пташина в клітці, згас, мов свіча, аби спалахнути знову для нового розвою уже в світанкову добу благодійного українського Ренесансу.

Колектив цей — явище унікальне в урбанізованому зденціоналізованому Києві, який давно вже зрікся співати гуртових пісень і, крім «Туман яром», «Розпрягайте, хlopці, коней» та ще двох-трьох, навряд чи й міг іще щось пригадати. А не дай Боже, заспівати Шевченкових пісень біля підніжжя його пам'ятника 22 травня: 15 діб — найлегша покара!

Коли чую у виконанні «Гомону» пісню-реквієм:

**Покинуті оселі, занедбані поля,
Немов після татарської навали...
Гей, саду ж мій зелений,
Вкраїною моя,
За віщо ж нас так тяжко
покарали?**

яку заспівують Галина Довбецька і Леопольд Ященко, він же автор слів і музики, доловлюю не тільки нестерпний біль за трагичну долю України, а вчуваю ще й невимовну розпоку за понівечене життя самого творця «Покинутих осель», його ровесників і сучасників.

А на початку творчого шляху доля Леопольдові Ященку заповідалася навіть щасливо й перспективно. Після навчання в музичному училищі імені Р. М. Глєєра він вступив до Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського, яку закінчив 1954 року як музикознавець-фольклорист. Таку спеціалізацію обрав не випадково: ще на третьому році навчання в музичилиці довідався про експедиції по збиранию народної творчості, що їх організовував Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР, тоді ж близько познайомився з Миколою Гордійчуком, Зоєю Василенко, Валеріаном Довженком, які й благословили його

обов'язково в Музеї народної архітектури та побуту. Тут перед глядачами в мініатюрі проходять у весь цикл сільськогосподарських робіт у полі і вдома, який супроводжується співами.

Народні гуртові пісні, обрядова календарна лірика — занедбані, а то й зовсім забуті, без них нація нидіє, втрачає свою історичну самобутність, духовно деградує. Чи не прагненням подолати цю національну біду згуртував навколо себе Леопольд Ященко люді різного віку й професій, з